

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА ТУРИСТИЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь _____ **магістр**
(назва освітнього ступеня)

галузь знань _____ **07 Управління та адміністрування**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ **073 Менеджмент**
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Менеджмент. Управління закладом освіти _____

тип дисципліни _____ **вибіркова**
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

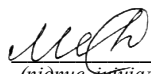
ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти
факультету управління, адміністрування та
інформаційної діяльності

Драгієва Л.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою управління підприємницькою та
туристичною діяльністю
протокол № 9 від 11.01.2023 р.

Завідувач кафедри
Метіль Т.К.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

д.е.н., проф. кафедри управління підприємницькою та
туристичною діяльністю Коваль В.В.

Рецензенти програми:

д.е.н., проф. кафедри управління підприємницькою та
туристичною діяльністю ІДГУ Меркулов М.М.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	<i>Лекції:</i>	
	16	4
Модуль: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-2	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	-	-
Семестр: 1-3	<i>Семінарські заняття:</i>	
	16	4
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 6	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності, принципи і методи організації різних форм співробітництва як з державами Європейського Союзу, так і з різними європейськими структурами, а також підготовки до самостійного ведення бізнесу в ЄС.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння студентами комплексу знань щодо формування та розвитку євроінтеграційних процесів, усвідомлення їх системної сутності та розуміння проблем і перспектив посилення взаємозв'язків України та Європейського Союзу.

Передумови для вивчення дисципліни «Сучасні процеси європейської інтеграції»: базується на вивченні таких дисциплін як «Економічне управління діяльністю суб'єктів господарювання», «Стратегічний менеджмент та маркетинг» та інших.

Міждисциплінарні зв'язки. Деякі теми дисципліни «Сучасні процеси європейської інтеграції» тісно пов'язані з такими предметами як: «Економічне управління діяльністю суб'єктів господарювання».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- теоретико-методичних основ розвитку Європейського Союзу та виявити основні передумови ефективної взаємодії країн – учасниць інтеграційного об'єднання;
- основ теорії організації й інституційну структуру ЄС, проаналізувати функції основних європейських інституцій;
- принципів та базові засади функціонування спільного ринку ЄС, принципи його регулювання, ключові засади вільного переміщення товарів, послуг, капіталу та робочої сили;
- аналізу інтеграційних процесів, оцінки їх наслідків для окремих країн, всього об'єднання та світу;
- особливостей навичками комплексної оцінки горизонтальних та секторальних політик в ЄС та основних напрямів зовнішньоторговельної політики ЄС;
- розуміння умов та наслідків інтеграції України в ЄС як частину світової економіки.

2. Уміння:

- формування у студентів умінь і навичок щодо ефективного використання набутих знань для самостійного аналізу процесів та явищ регіональної економічної інтеграції;
- вміння аналізувати напрями та механізми регулювання конкуренції на спільному ринку ЄС з метою виявлення труднощів, з якими доведеться стикатися вітчизняним підприємствам – суб'єктам ЗЕД, що виходять на європейський ринок;
- засвоєння системних знань щодо основних принципів та напрямів формування внутрішнього єдиного ринку ЄС, його зовнішньоторговельної політики, механізмів прийняття рішень, інституційного та правового забезпечення реалізації єдиних політик у сфері інновацій, енергетики, транспорту тощо з метою їх імплементації у регіональні та національну стратегії європейської інтеграції;
- формування комплексного підходу до розуміння механізмів включення України в процес міжнародного співробітництва з країнами ЄС у різних сферах економіки.

3. Комунікація:

- донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності;
- зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- використання державної мови у професійній діяльності;
- здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;
- практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці.

4. Автономність та відповідальність:

- прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди;
- безперервний саморозвиток і самовдосконалення;
- здатність до подальшого навчання.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Чинники, передумови та етапи розвитку європейської інтеграції	4	2	2				12	4	2	2				12
2.	Інституційні засади функціонування Європейського Союзу	4	2	2				10							14
3.	Спільний ринок як основа функціонування ЄС	4	2	2				14							20
4.	Європейський валютний союз: критерії вступу	4	2	2				16							20

	та проблеми функціонування														
5.	Торговельна політика ЄС	4	2	2				14							20
6.	Секторальні політики ЄС	4	2	2				18	4	2	2				22
7.	Соціальна політика Європейського Союзу	4	2	2											
8.	Регіональна політика та політика зближення ЄС	4	2	2											
Проміжний контроль								4							4
Разом:		32	16	16				88	8	4	4				112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Чинники, передумови та етапи розвитку європейської інтеграції

Предмет, завдання і зміст європейської інтеграції. Передумови розвитку інтеграційних процесів в Європі. Історичні етапи європейської інтеграції. Цілі, завдання та принципи європейської інтеграції.

Походження й розвиток європейської інтеграції. Причини виникнення перших інтеграційних об'єднань у Європі. Основні договори на шляху становлення Європейського Союзу. Поглиблення євроінтеграції: Договір про ЄС та Договір про функціонування ЄС. Передумови виникнення спільного економічного та валютного союзу у ЄС згідно основоположних договорів.

Тема 2. Інституційні засади функціонування Європейського Союзу

Цілі та засади функціонування Європейського Союзу. Сучасна інституційна система Європейського Союзу. Етапи формування сучасної інституційної системи ЄС. Функції офіційних інституцій ЄС. Напрями реформування інституційної системи ЄС.

Загальний аналіз інституційної побудови ЄС. Еволюція створення основних органів Співтовариства. Основні інституції Європейського Союзу: Європейська рада, Рада міністрів ЄС, Європейська комісія, Європейський суд, Палата аудиторів. Допоміжні інституції ЄС: економічно-соціальний комітет ЄС, комітет регіонів, інші органи Європейського Союзу. Особливості прийняття рішень у ЄС.

Тема 3. Спільний ринок як основа функціонування ЄС

Становлення внутрішнього ринку ЄС: передумови та особливості. Функціонування зони вільної торгівлі, митного союзу, спільного ринку та монетарного союзу. Територіальна структура ринку ЄС. Принципи функціонування внутрішнього ринку Європейського Союзу. Політика захисту внутрішнього ринку ЄС. Сутність та принципи функціонування спільного ринку ЄС.

Роль інституцій ЄС у функціонуванні спільного ринку ЄС. Етапи формування спільного ринку Європейського Союзу. Нормативно-правова база функціонування спільного ринку ЄС. Умови реалізації вільного руху товарів на ринку країн ЄС. Регулювання вільного руху осіб в ЄС.

Тема 4. Європейський валютний союз: критерії вступу та проблеми функціонування

Історія та порядок створення Європейського валютного союзу. Передумови формування Європейського валютного союзу. Критерії приєднання країн до ЄВС. Нормативно-правова база функціонування ЄВС. Наслідки формування ЄВС. Європейська

система центральних банків як базовий елемент Європейського валютного союзу. Бюджетна політика ЄС. Наслідки запровадження єдиної європейської валюти (євро).

Критерії приєднання до ЄВС (дослідження по країнах—членах ЄС). Характеристика ЄСЦБ як ключової інституції ЄВС. Податкова гармонізація як напрям фінансової політики ЄС. Основні етапи бюджетного процесу в ЄС. Еволюція монетарної політики ЄС. Правові засади реалізації та гравці монетарної політики ЄС. Механізми та інструменти реалізації монетарної політики ЄС.

Тема 5. Торговельна політика ЄС

Передумови формування спільної торговельної політики ЄС. Принципи, цілі та завдання спільної торговельної політики ЄС. Комунарні та національні повноваження у сфері торгівлі. Інституційні та нормативно-правові засади реалізації спільної торговельної політики ЄС.

Загальні правила регулювання імпорту та експорту. Система преференції ЄС у взаємній торгівлі з третіми країнами. Антидемпінгове, антисубсидійне та запобіжне регулювання. Квотування і ліцензування зовнішньоторговельних операцій.

Тема 6. Секторальні політики ЄС

Організаційно-правові засади формування спільної аграрної політики ЄС. Напрями структурної перебудови в аграрному секторі ЄС. Регулювання експорту та імпорту сільськогосподарської продукції в ЄС. Проблеми створення ЗВТ Україна – ЄС в аграрному виробництві. Інноваційна та науково-технічна політика Євросоюзу: цілі, завдання та принципи.

Механізми та інструменти реалізації інноваційної та науково-технічної політики ЄС. Лісабонська стратегія про Європейський дослідницький простір та інструменти її реалізації. Сучасна інноваційна політика ЄС.

Тема 7. Соціальна політика Європейського Союзу

Сутність, завдання та цілі соціальної політики ЄС. Інституції ЄС у сфері соціальної політики та їх основні функції. Механізми реалізації європейської соціальної політики. Політика ЄС у галузі освіти. Місце України у зовнішній енергетичній політиці ЄС. Особливості організації європейського транспортного ринку. Програми ЄС щодо розвитку транспорту. Напрями співробітництва України з ЄС у транспортній сфері (ситуаційний аналіз).

Тема 8. Регіональна політика та політика зближення ЄС

Сутність, передумови та етапи формування регіональної політики ЄС. Принципи функціонування регіональної політики ЄС. Інституції ЄС у сфері регіональної політики.

Наслідки регіональної політики та політики зближення ЄС. Стадії реалізації регіональної політики ЄС. Ініціативи Jaspers, Jeremie, Jessica, Jasmynes як інструменти регіональної політики ЄС. Основні інституції у сфері регіональної політики та їх функції.

Організаційний механізм політики згуртування та координація національних регіональних політик. Транскордонне співробітництво в ЄС.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Чинники, передумови та етапи розвитку європейської інтеграції

Тема 2. Інституційні засади функціонування Європейського Союзу

Тема 3. Спільний ринок як основа функціонування ЄС

Тема 4. Європейський валютний союз: критерії вступу та проблеми функціонування

Тема 5. Торговельна політика ЄС

Тема 6. Секторальні політики ЄС

Тема 7. Соціальна політика Європейського Союзу

Тема 8. Регіональна політика та політика зближення ЄС

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Загальний обсяг СРС з дисципліни «Сучасні процеси європейської інтеграції» становить 88 год. для студентів денної форми навчання та 112 годин для студентів заочної форми навчання.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Сучасні процеси європейської інтеграції»:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- підготовка до семінарських занять;
- вивчення окремих питань, що винесені на самостійне опрацювання;
- розгляд управлінських ситуацій;
- підготовка студентів до проведення поміжного (модульного) контролю.

Розподіл годин на виконання СРС

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10	2
2.	Підготовка до семінарських занять	14	4
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	4	4
4.	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом та анотування наукових статей	44	82
5.	Підготовка рефератів (доповідей)	6	10
6.	Розгляд управлінських ситуацій	10	10

Завдання для індивідуальної самостійної роботи студентів, що навчаються на денній та заочній формі подано у силабусі дисципліни

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та окрім завдання визначених до кожної теми передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до тема навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus та інших. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* усне опитування, перевірка завдань індивідуальної самостійної роботи

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота

6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік

6.4. *Засоби діагностики результатів навчання:* подано у силабусі навчальної дисципліни

6.5. *Критерії оцінювання результатів навчання:* подано у силабусі навчальної дисципліни

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Ноутбук, проєктор.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Зовнішня торгівля України: XXI століття / за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2016. 600 с.
2. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Правова та інституційна основа Європейського Союзу. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. 620 с.
3. Регіональна політика Європейського Союзу / за ред. В. Чужикова. К.: КНЕУ, 2016, 495 с.
4. Сидорук Т.В. Європейська інтеграція України. Нац. ун-т "Остроз. акад.". Л.: ПАІС, 2016. 270 с.
5. Резніков В. В. Інституційно-правовий механізм формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України. Публічне адміністрування: теорія та практика. Електронний збірник наукових праць ДРІДУ НАДУ при Президентові України. 2019. №. 22. С. 12-18.
6. Степаненко Н. О., Степаненко В. О. Інтеграція України до Європейського Союзу: переваги та недоліки. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. №. 61. С.56-58
7. Шестерняк М. М. Аудиторська діяльність в Україні: особливості європейської інтеграції. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 234 с.
8. Резніков В. В. Концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України. *Public Administration*. 2020. №. 1. С. 44.
9. Мельник О. Г., Адамів М. Є., Тодошук А. В. Історія розвитку митної системи України: ключові проблеми та здобутки в умовах європейської інтеграції. *Економіка та держава*. 2018. №. 10. С. 4-9.
10. Левчук О.В. Тенденції формування нових торговельно-економічних альянсів держав // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2019. No 1 (65). С. 46–51
11. Сучасна міжнародна економіка : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. В.М.Тарасевича. URL: https://nmetau.edu.ua/file/kl_mie-2019.pdf (дата звернення: 04.04.2023)
- 12.

Ресурси мережі Internet

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України URL: <http://rada.gov.ua/>
3. Урядовий портал URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України URL: <http://mfa.gov.ua/ua>
5. Офіційний веб-сайт Представництва Європейського Союзу в Україні URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm
6. Європейський вибір України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/7g.html>
7. План стратегії ЄС. URL: www.delukr.cec.eu.int
8. Офіційний веб-сайт Європейського Союзу. URL: http://europa.eu/index_en.htm.
9. Офіційний веб-сайт Європейської Комісії. URL: https://ec.europa.eu/commission/index_en.
10. Офіційний веб-сайт Європейської Ради. URL: <http://www.consilium.europa.eu/en/european-council/>